

GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR YÜKSEK KURULUNDAN GÜNÜMÜZE SİNOP TESCİLLERİ (TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI ENVANTERİNE GÖRE)

Sinop Registrations From the High Council of Real Estate Antiques and Monuments to the Present (Based on The Immovable Cultural Asset Inventory)

Elif ÇETİN¹

Özet

Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü arşiv ve envanter kayıtlarına göre Sinop'ta 1 Eylül 2023 tarihi itibari ile koruma altında olan 1229 tescilli taşınmaz kültür varlığı bulunmaktadır. Sinop ili tescilleri Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu, Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu, Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından gerçekleştirilmiştir. Samsun Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Müdürlüğü 2000 yılında faaliyete başlamış, 2004 yılında Samsun Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü şeklini almıştır. 2011 yılında yapılan yasa değişikliği ile tabiat varlıkları kültür varlıklarından ayrılmış Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü ismini almıştır. Ancak Samsun Koruma Bölge Kurulu için yeni bir kurul olmayışı ve içerikte farklılık olmaması sebebiyle herhangi bir ayırım yapılmamış, genel olarak Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu ya da Samsun Kurul olarak ifade edilmiştir. Araştırma tüm illere yönelik kararların alındığı Merkezi Dönem (Yüksek Kurul Dönemi) ve bölgesel merkezlerden bir ve/veya birden fazla illere yönelik kararların alındığı Bölgesel Dönem (Bölge Kurulları Dönemi) olarak ikiye ayrılmış ve dönemler arasında ilişki kurulmaya çalışılmıştır. Konu her kurul için “tesciller nerede yapılmış”; “nasıl yapılmış”; “neler tescil edilmiş”? sorularını cevaplandırılacak şekilde ele alınmıştır. Kültür varlıklarının tesciline ilişkin tespit edilebilen en erken tarihli tescil kararları üzerinden gerçekleştirilmiştir. Dönemler ya da kurullar içinde öne çıkan tescil türlerinin neler olduğu, tescil türlerinin zaman içerisinde çeşitlenmesinin nasıl olduğu, hangi türlere önem verildiği, farklı türlerin olup olmadığı,

¹ Uzman Sanat Tarihçisi, Raportör, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü, İlkadım, SAMSUN, elifsahinturk@gmail.com ORCID ID: 0000-0002-4795-6777.

varsa bu türlerin neler olduğu, tescillerin dönemsel olarak ilçe merkezi ve köyler olarak ağırlıkları, kentsel yerleşimden kırsal yerleşime doğru yönelimin olup olmadığı sorularına tablolar ile cevap verilmiştir. Bu çalışma Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun sekreteryaya işlemlerini yürüten Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü arşivleri ve tescil listesini içeren Sinop Taşınmaz Kültür Varlığı Envanteri temel alınarak hazırlanmıştır. Çalışma ile geçmişten günümüze Sinop ili tescilli taşınmazlarının dökümü verilmiş ve bu dökümün ifade ettikleri üzerinde durulmuştur. Ortaya çıkan sonuçlar genelde kurulların yapısı, özelde ise Sinop tescilleri hakkında bilgi vermesi açısından önem arz etmektedir. Ayrıca bu konuda daha önce çalışma yapılmamış olması sebebiyle çalışmanın alandaki eksikliğin bir nebze giderilmesine katkı sağlayacağı ve bundan sonraki yapılacak çalışmalar için kaynak teşkil edeceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sinop, GEEAYK, Eski Eser, Anıt, Kültürel Miras

Abstract

According to the archive and inventory records of the Samsun Cultural Heritage Preservation Regional Board Directorate, there are 1229 registered immovable cultural assets under protection in Sinop as of September 1, 2023. Sinop province registrations were carried out by the High Council of Real Estate Antiquities and Monuments, the High Council for the Protection of Immovable Cultural and Natural Assets, the Trabzon Cultural and Natural Assets Protection Board, and the Samsun Cultural Heritage Preservation Regional Board. Samsun Cultural and Natural Heritage Preservation Board Directorate started its operations in 2000, and in 2004 it took the form of Samsun Cultural and Natural Heritage Preservation Regional Board Directorate. With the change in law made in 2011, natural assets were separated from cultural assets and named Samsun Cultural Heritage Preservation Regional Board Directorate. However, since there is no new board for the Samsun Preservation Regional Board and there is no difference in content, no distinction was made, and it is generally referred to as the Samsun Cultural Heritage Preservation Regional Board or Samsun Board. The research was divided into two the Central Period (High Council Period), in which decisions were made for all provinces, and the Regional Period (Regional Council Period), in which decisions were taken for one and/or more provinces from regional centers, and a relationship was tried to be established between the periods. The subjects are “Where were the registrations made” for each board; “how it was made”; and “what has been registered”? were discussed in a way to answer the questions. It was carried out based on the earliest dated registration decisions that can be determined regarding the registration of cultural assets. What are the prominent registration types within periods or boards, how do the registration types diversify over time, which types are given importance, whether there are different types, if so, what these types are, the periodic weight of registrations as

district centers and villages, the transition from urban to rural settlements. The questions of whether the direction is correct or not are answered with tables. This study was prepared based on the Sinop Immovable Cultural Assets Inventory, which includes the archives and registration list of the Samsun Cultural Heritage Preservation Regional Board Directorate, which carries out the secretariat operations of the Samsun Cultural Heritage Preservation Regional Board. In this study, the list of registered real estates in Sinop province from past to present is given and the meanings of this list are emphasized. The results are important in terms of providing information about the structure of the boards in general and Sinop registrations in particular. In addition, since no study has been done on this subject before, it is thought that the study will contribute to filling the gap in the field to some extent and will constitute a resource for future studies.

Keywords: Sinop, GEEAYK, Artifact, Monument, Cultural Heritage

Giriş

1. Konunun Niteliği, Kapsam ve Sınırlılıklar:

Çalışmanın temel amacı Sinop tescillerinin çerçevesini kurulların yapısı ile birlikte ele almak ve ortaya çıkan sonuçları aktarmaktır. Temel kaynak Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü arşivinde bulunan envanter bilgileri, kurul kararları ve işlem dosyalarıdır. Verilen tarihlerde ve değerlendirmelerde tescile yönelik arşivde ulaşılabilen en eski kurul kararı dikkate alınmıştır. Taşınmaz kültür varlığı envanteri, tablolar ve çıkarımlar tescili devam eden taşınmazları kapsamaktadır. Tescil, devam eden bir süreç olduğundan çalışma 01.09.2023 günü ile sınırlı tutulmuştur.

Tescil kaldırılması/tescilden düşme süreci Gayrimenkul Eski Eserler Anıtlar Yüksek Kurulundan beri tüm kurullarda uygulanmıştır. Tescili kaldırılan taşınmazlar sayısal veri olarak bu çalışmaya dâhil edilmemiştir. Taşınmaz kültür varlığı envanterinde tescili kaldırılan taşınmazlara büyük ölçüde yer verilse de bu bütün taşınmazların listede olduğu anlamına gelmemektedir. Daha önce tescili kaldırılan, ancak sonraki dönemde farklı bir tanımla tescil edilen taşınmazlar, mükerrer tesciller, hatalı işlemler (ada-parcel), düzeltme kararları gibi nedenlerden dolayı tescili kaldırılan taşınmazların liste halinde doğru bir şekilde verilmesi oldukça güçtür. Yalnızca Sinop Merkeze ait Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğünde bulunan dosya sayısı 1000'den fazladır. Bu durum tescili kalkan/tescilli olmayan taşınmazların çalışmaya dâhil edilmemesinin temel sebebidir.

Taşınmaz kültür varlıklarının türleri ve tescillerin yapıldığı konum (kır-kent-köy ilişkisi) zaman içinde yeni tescil türlerinin olup olmadığı konularına değinilmiş kurul arşivinden yola çıkarak yapılan tescillerin nitelikleri aktarılmıştır.

Yapıların-taşınmazların dönemleri daha geniş kapsamlı bir konudur. Bu çalışma kurulların yapısı ve tescil odaklı yürütüldüğünden böyle bir detaylandırmaya gidilmemiştir. Ayrıca kurulların yapısı konunun gerektirdiği çerçevede detaya girilmeden daha önce yapılan çalışmalarla ve mevzuatla desteklenerek aktarılmıştır.

Geçmişten günümüze Sinop tescillerini inceleyen bu çalışmanın hem Sinop tescillerinin niteliklerini ve ne zamandan beri koruma altına alındığını bildirmesi, hem de kurulların tescile yönelik yaklaşımı hakkında bilgi vermesi bakımından önemli olduğu ve bu yöndeki eksikliği gidererek literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca daha sonra bu alanda çalışmak isteyen araştırmacılar için temel bir bilgi sağlaması temenniler arasındadır.

1.1. Yöntem ve Terminoloji:

Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulundan günümüze Sinop ili tescilleri incelenirken Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğünde bulunan Sinop Taşınmaz Kültür Varlığı Envanterinde geçen tescil kararlarının dökümü verilmiş hem de bu dökümün neler ifade ettiği üzerinde durulmuştur. Geçmişten günümüze Sinop tescilleri 4 kurul tarafından gerçekleştirilmiştir. Konu bu dört kurulun her biri için “tesciller nerede yapılmış”; “nasıl yapılmış”; “neler tescil edilmiş”? sorularını cevaplandırılacak şekilde ele alınmıştır.

Kurullarda öne çıkan tescil nitelikleri verildikten sonra bu kez de Merkezi Dönem (Yüksek Kurul Dönemi) ve Bölgesel Dönemin (Bölge Kurulları Dönemi) karşılaştırılması yapılmıştır. Süre olarak yaklaşık 30’ar yılı kapsayan bu dönemler içerisinde öne çıkan yaklaşımlar, tescil türleri, mevzuat, tescilli taşınmazların konumları, tanımsal farklılıklar (eski eser, kültür varlığı) ile ilgili dönemler arasında öne çıkan nitelikler arşiv kayıtları esas alınarak aktarılmıştır. Gerektiğinde görev sahasındaki diğer illerle de karşılaştırılması yapılmıştır. Böylelikle hem Sinop ili tescillerinin nitelikleri hem de oluşumları açısından birbirinden farklı olan bu kurulların kendi içinde karşılaştırılması yapılmıştır.

Merkezi döneme ait tescil kararları içeriğine kısaca değinilecek şekilde tablolaştırılarak çalışmaya eklenmiştir. Bölgesel döneme ait tescil karar sayısının fazla olması sebebiyle böyle bir tablo yapılamamıştır. Ancak her iki döneminde genel nitelikleri verilmiştir.

Günümüzde tescil kavramıyla açıklanan taşınmazların koruma altına alınmasını sağlayan kurum koruma bölge kurullarıdır. Geçmişten günümüze kurulların yapısı bir sonraki bölümde yeteri kadar detaylandırılarak aktarıldığı için bu bölümde değinilmeyecektir.

Sinop iline ait taşınmaz kültür varlıklarının tescili günümüzde Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından gerçekleştirilmektedir. Kurulun sekreteryaya raportörlük hizmetleri ise Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır. Yani kurul tescil ve diğer işlemler-

rini müdürlük uzmanlarının kurula sunduğu raporlar ve belgeler üzerinden karar alarak ifa etmektedir. Alınan tüm kararlar Bölge Kurulu Müdürlüğü arşivinde toplanmaktadır. Yapılan tescillere göre taşınmaz kültür varlığı envanteri ise Bölge Kurulu Müdürlüğünce oluşturulmaktadır. Envanter bilgilerinde ada- parsel, taşınmazın türü, tescil karar tarihi, korunma alanı gibi bilgilere yer verilmektedir.

Bu çalışma için envanterdeki bilgilerden faydalanılmış ancak envantere geçen bilgiler doğrudan alınmamıştır. Gerekli görülen kısımlarda sanat tarihi disiplinine uygun biçimde gruplandırmalar yapılmıştır. Gruplandırmalar ve diğer tüm tablolar bu çalışma için tarafımızdan oluşturulmuştur. Envanterde “kalıntı” tanımıyla birçok taşınmaz tescili mevcuttur. Bu kalıntı tescilleri eğer yapı veriyorsa örneğin cami kalıntısı kilise kalıntısı ibareleri de varsa kalıntı olarak alınmamış cami ya da kilise kategorisine eklenmiştir. Bu çalışmada kalıntı olarak ifade edilen taşınmaz türü arkeolojik ya da yapı türü bilinmeyen/belli olmayan taşınmazları kapsamaktadır. Müdürlük envanterinde köy odası, lojman olarak tanımlanan bazı taşınmazlar konut kategorisinde toplanmıştır. Bu bahsedilen taşınmazların sayıları oldukça az olduğu için çalışmaya bütüncül bakmak adına bu şekilde verilmiştir. Müdürlük envanterinde fabrika yapıları ayrı bir kategoride değildir. Bu gruplandırma tarafımızdan yapılmıştır. Ayrıca kamu idare binalarına ait gruplandırma büyük ölçüde tarafımızdan bu çalışma için yapılmıştır.

Bu çalışmanın içeriğini oluşturan ve sıklıkla metin içinde geçen çeşitli kavramlar yürürlükteki mevzuata göre şu şekildedir.

Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıklarının ve Sitlerin Tespiti ve Tescili Hakkındaki Yönetmelike göre: Taşınmaz kültür varlıkları: “...*Tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan, o eseri meydana getiren toplumun toplumsal, kültürel, ekonomik, siyasal, bilimsel ya da estetik niteliklerinin belgesi olan yer üstünde, yer altında veya su altındaki korunması gerekli taşınmaz varlıklarını*”; Tescil: ise Kültür ve Turizm Bakanlığınca tespiti yapılan taşınmaz kültür varlıkları ile sitlerin korunması gerekli olanlarının, koruma bölge kurulu kararıyla belirlenmesini ifade etmektedir (SKY m 3).

Orta Karadeniz Bölümünde bulunan Sinop, il merkezi ve sekiz ilçeden oluşmaktadır. İlçeler nüfus büyüklüklerine göre şu şekildedir: 1- Merkez, 2- Boyabat, 3- Gerze, 4- Ayancık, 5- Durağan, 6- Türkeli, 7- Erfelek, 8- Saraydüzü ve 9- Dikmen.

2023 Eylül verilerine göre Sinop ilinde tescilli taşınmaz kültür varlığı sayısı 1229 dur. 3 adet kentsel sit alanı, 302 adet arkeolojik sit alanı olmak üzere 305 sit alanı vardır. 924 adet olan taşınmaz kültür varlığının 440 adedi arkeolojik ve/veya kentsel sit alanı içinde kalmakta, 484 adedi ise herhangi bir sit alanında kalmamaktadır.

En fazla tescil il merkezinde (393) olup; bunu Boyabat (321) ve Ayancık (200) ilçeleri takip etmektedir. İl bazındaki tüm tescillerin yaklaşık dörtte üçü bu üç

ilçededir. 1229 tescilin 637 si köylerde 532 si ise il/ilçe merkezlerine ait mahallelerdedir. Bu çalışma ile tescillerin tarihlendirme, kır-kent yapı türleri gibi detaylar hakkında bilgi verilerek bunların ortaya çıkardığı sonuçlar değerlendirilecektir.

1.2. Kurulların Yapısı ve İlgili Mevzuat:

1951 yılında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu (GEEAYK) kurulmuştur (5805 SK). Eski Eserler Kanunu ise 1973 yılında yürürlüğe girmiştir (1710 SK). Bu süreç içerisinde GEEAYK doğrudan bir koruma kanunu olmadan faaliyetlerini yürütmüştür. 1973 tarihinde yürürlüğe giren 1710 sayılı Eski Eserler Kanunu 1983 yılında yerini 21.07.1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanuna bırakmıştır. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunun yürürlüğe girmesi ile Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kuruluna son verilmiş (2863 SK m 76); yerine Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu kurulmuştur.

Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu 2863 sayılı yasanın yürürlüğe girdiği ilk yıllarda GEEAYK dönemi tescillerini elden geçirmiştir. Bunun sebebi: İmar Kanunu'nun değiştirilmesi ile ilgili 2981 sayılı Kanunun 6. maddesindeki "...Şimdiye kadar karar verilmiş eski eserler ile bunların koruma alanları ve SİT bölgelerine ilişkin kararlar, 2863 sayılı *Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu uyarınca, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlamak üzere en geç 2 yıl içinde yeniden Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenir ve ilan edilir.*" hükmüdür (2981 SK m 6). Bu hüküm gereğince Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu döneminde yapılan tesciller büyük ölçüde ilk tesciller olmayıp yasa gereği kendinden önceki kurulun tescillerinin gözden geçirilmesi şeklinde olmuştur.

Sonrasında 17.07.1987 tarihli ve 3386 sayılı kanun ile kurul oluşumunda değişikliğe gidilmiş Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu; Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu olarak değiştirilmiştir. Bu tarihten sonra tescil yetkisi koruma bölge kurullarına devredilmiştir (H. Çal 1990: 72).

2863 sayılı yasa doğrultusunda oluşturulan ve bölgesel nitelikli olan bu kurullar iş ve işlemlerini kendilerine sekretarya hizmetini veren kurul müdürlükleri üzerinden yerine getirmiştir.

Bu dönemde ilk etapta birkaç Büro Müdürlüğü kurulmuştur. Bu müdürlüklerden biri de Trabzon'dur. 1988 yılında Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Büro Müdürlüğü kurulmuş, Sinop ili Trabzon'a bağlanmıştır (<https://korumakurullari.ktb.gov.tr/TR-282040/tabzon-koruma-bolge-kurulu-hakkinda.html>).

2000 yılında Samsun Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Büro Müdürlüğünün faaliyetine başlaması ile Samsun, Sinop, Amasya ve Ordu illeri

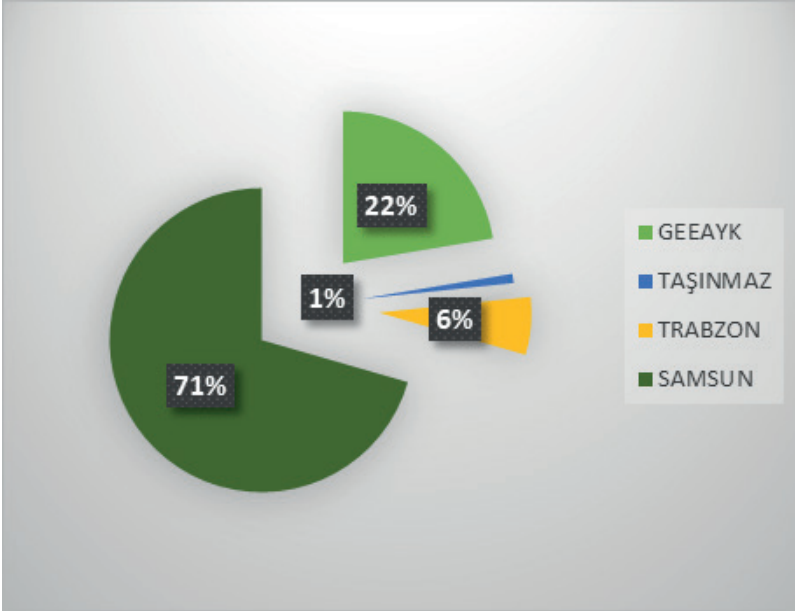
Samsun Büro Müdürlüğüne bağlanmıştır (<https://korumakurullari.ktb.gov.tr/TR-365853/koruma-bolge-kurulu-hakkinda.html>). 2004 yılında yasaya eklenen madde ile koruma kurullarına “Bölge” ibaresi gelmiş; Samsun Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu olmuştur (5226 SK m 17). Daha sonra 2011 yılında yapılan değişiklik ile tabiat varlıkları Çevre ve Şehircilik Bakanlığına devredilmiş tabiat ibaresi kaldırılmıştır (648 S KHK m 41). Bu tarihten sonra Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu olmuştur.

Bu çalışmada süreç içinde farklı isimlerle adlandırılan Samsun Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu- Samsun Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu- Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu arasında yeni bir kurul olmayışı ve kültür varlıkları ile ilgili işleyişte değişikliğin olmaması sebebiyle herhangi bir ayrıma gidilmemiştir. Genel olarak Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu ya da Samsun Kurul şeklinde ifade edilmiştir. Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu GEEAYK; Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu Taşınmaz KVTVKYK, Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Trabzon Kurul şeklinde ifade edilmiştir.

2. Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulundan Günümüze Sinop Tescilleri

2.1. Merkezi Dönem/ Yüksek Kurul Dönemi: (1961-1987)

Tek bir merkezden tüm ülke için kararların alındığı dönemdir. Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu (GEEAYK) (1961-1982) ve Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu (TKVTVKYK) (1985-1987) dönemlerini kapsamaktadır. Müdürlük arşivine göre ilk tescil kararı GEEAYK tarafından 1961 yılına ait Saray Mescidi’nin tescil kararıdır (GEEAYK. 24.10.1961/1645). GEEAYK 1983 yılında kaldırılmış yerine Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu kurulmuştur. 1983 yılında kurulan bu kurul tescil yetkisinin koruma bölge kurullarına verildiği 1987 yılına kadar tescil işlemlerine devam etmiştir. Müdürlük arşivine göre Sinop tescillerini 1985-1987 yılları arasındaki dönemde Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu gerçekleştirmiştir. Diğer kurullara göre dönem olarak oldukça kısa süren bu kurulda yapılan tesciller yasa gereği daha önceki tescillerin elden geçirilmesi şeklinde olduğundan yeni tescil sayısı oldukça azdır.

Şekil 1: Sinop Tescillerini Gerçekleştiren Kurulların Yüzdelik Dağılımı

2.1.1. Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Dönemi Tescilleri (1961-1979)²

Tüm Sinop tescillerinin (1229) 275'i GEEAYK döneminde koruma altına alınmıştır.

- Tescil dar bir coğrafi alanda yapılmıştır. Merkez, Boyabat, Gerze, Ayancık ve Durağan ilçelerinde gerçekleşmiştir. Diğer ilçelerde tescil yoktur.

- GEEAYK döneminde henüz köylere girilmemiştir. Merkez Çiftlik Köyü'nde bulunan Bizans dönemi köprü haricinde köy bazında tescil yoktur (GEEAYK. 08.10.1976/A178).

- Sinop'ta tescil edilen ilk yapı 1961 yılında koruma altına alınan Saray Mescidi'dir (GEEAYK. 24.10.1961/1645).

- 1976 yılından sonra toplu tesciller yapılmaya başlamıştır. Bunun öncesinde yapılan tesciller genellikle yıkım aşamasında Kurula gelen yapıların yıkımına izin verilmeyip korunması gerekliliğinin belirtilmesi şeklinde yapılmıştır. Kavram olarak "tescil" ibaresi 1976 yılından itibaren yani 1710 sayılı Eski Eserler Kanunundan sonra karar metinlerine geçmiştir.

- Merkez (GEEAYK. 08.10.1976/A.178; 10.09.1978/A753; 10.03.1978/A1005; 12.01.1979/A1499); Boyabat (GEEAYK. 12.05.1973/A.1663) ve Gerze (GEEAYK. 22.09.1979/1934) ilçelerinde toplu tesciller yapılmıştır. Ayancık (Askerlik Şubesi) (GEEAYK.14.04.1978/A.1060) ve Durağan (Durak Han) (GEEAYK.

² Anıtlar Yüksek Kurulunun kuruluşu 1951 ise de Sinop iline ait ilk tescil kararının 1961 yılına ait olması sebebiyle tarihlendirmede 1961 başlangıç olarak kabul edilmiştir.

14.07.1978/A.1219) ilçelerinde birer yapı tescil edilmiştir.

- Toplu tesciller “*sivil mimarlık eserleri*”, “*eski eserler*”, “*bazı taşınmaz eski eserler*”, “*eski anıtlar*” tanımlarıyla yapılmıştır.

- GEEAYK döneminde sayıca en fazla tescilin yapıldığı yapı grubu konutlardır.

- GEEAYK döneminde antik döneme ait kalıntılar, tümülüs, mezar yapıları gibi arkeolojik eserlerin tescilleri yapılmışsa da tescil kararlarında “arkeolojik sit” tesciline rastlanmamıştır.³

- Boyabat kentsel sit alanı GEEAYK döneminde tescil edilmiştir (GEEAYK. 12.05.1979/A1663).

- İncelenen GEEAYK dönemi tescil kararlarında toplantı yeri çoğunlukla İstanbul’dur. Ancak 24.10.1961 tarihli ve 1645 sayılı karar ve 09.04.1982 tarihli ve A-3346 kararda toplantı yeri Ankara; 10.03.1979 tarihli ve A-1544 sayılı kararda toplantı yeri Bursa’dır.

2.1.2. Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu Dönemi Tescilleri (1985-1987)

- Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu döneminde yeni tescil sayısı azdır. 12 taşınmaz ilk defa bu dönemde tescil edilmiştir. (2 Konut, 2 kaya mezarı, 3 kalıntı, 1 okul, 1 türbe, 1 tabya, 1 çeşme, 1 arkeolojik sit.)

- Toplu tesciller yapılmıştır. Yapılan tescillerin, daha önce yapılan tescillerin 2981 sayılı kanunun 6. maddesi gereğince yeniden tescil edilmesi ya da kaldırılması şeklinde olduğu tescile esas kurul kararlarından anlaşılmaktadır. (Tablo: 5).

- Tesciller Merkez, Boyabat, Durağan ve Gerze ilçelerinde gerçekleştirilmiştir. Yeni ilçe tescili yoktur.

- Bu dönemde kısmen köylere girilmeye başlanmıştır. Durağan ilçesinde Kemberbahçe ve Beybükü köylerinde iki kaya mezarı (Terelek ve Ambarkaya) (TKVTVKYK. 07.03.1986/2023) Merkez Korucuk Köyünde ise tabya tescil edilmiştir (TKVTVKYK.23.10.1987/3771).

- Boyabat Kalesi çevresindeki alan “arkeolojik sit alanı” olarak tescil edilmiştir. Böylelikle arkeolojik sit alanı tesciline başlanmıştır (TKVTVKYK. 23.10.1987-3772).

- Toplantı yeri Ankara’dır.

³ GEEAYK döneminde Sinop’ta arkeolojik sit tescili görülmesi de Ordu (1973) ve Amasya (1978) illerinde arkeolojik sit tescilleri yapılmıştır.

2.2. Bölgesel Dönem/ Bölge Kurulları Dönemi (1988- 01.09.2023)

Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenen bölgelerde kurulan, kendilerine bağlı illere yönelik bölgesel kararların alındığı dönemdir. Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu (1988-2000) ile Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu (2001- 01.09.2023) dönemlerini kapsamaktadır. Müdürlük arşivine göre Trabzon Kurul tarafından alınan ilk karar 1988 yılına ait Lala Köyü'ndeki Han ve Hacıoğlu Köyü'ndeki Eski Kiliseye ait tescil kararıdır (TKVTVKK 13.06.1988/66). 2000 yılında Samsun Büro Müdürlüğü'nün kurulması ile Sinop Samsun'a bağlanmıştır. Bu tarihten itibaren de Sinop'a yönelik taşınmaz kültür varlığı işlemleri Samsun Kurul tarafından gerçekleştirilmektedir. Samsun Kurul tarafından alınan ilk tescil kararı 2001 yılına ait Sazlı Köyü Cami tescil kararıdır (SKVTVKK 08.09.2001-294).

2.2.1. Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Dönemi Tescilleri (1988- 2000)

- Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu döneminde; Merkez, Ayancık, Boyabat, Gerze, Erfelek, Dikmen, Saraydüzü, Türkeli ilçelerinde tescil yapılmıştır. Dikmen, Erfelek, Saraydüzü, Türkeli ilçelerinde tesciller bu dönemden itibaren yapılmaya başlanmıştır.
- Yapılan tesciller ilçe merkezlerinden çok köylerde gerçekleşmiştir. Trabzon Kurul döneminde gerçekleşen 75 tescilin 59'u köylerde, 16'sı merkezlerdedir. (Tablo:2) Münferit taşınmaz tescilleri yapılmışsa da Trabzon Kurul döneminde toplu tesciller ağırlıktadır.
- Arkeolojik sit tescilleri ağırlıktadır. (Tablo:1) 75 tescilin 54' ü arkeolojik sit alanıdır.
- Çukurhan Köyü Cami Haziresi'nin 02.12.1998 tarihli ve 3315 sayılı karar ile tescil edilmesi ile ilk defa hazire tescilleri başlamıştır.
- İncelenen kararlardan Sinop'ta da toplantı yapıldığı görülmektedir.

2.2.2 Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Dönemi Tescilleri (2000-01.09.2023)

- 1229 tescilin 867'si Samsun Kurul döneminde. Bütün ilçelerde tescil yapılmıştır. Tesciller ilçe merkezlerinden çok köylerde gerçekleşmiştir. Yapılan tescillerin 574'ü köylerde, 293'ü merkezlerdedir.
- Daha önce toplu tescillerin yapıldığı Merkez, Boyabat ve Gerze ilçe merkezlerinde toplu tesciller ve tescil irdemeleri yapılmıştır.
- Arkeolojik sit alanı en fazla tescilin yapıldığı taşınmaz türüdür. Bu dönemde koruma altına alınan 867 taşınmazın 247'si arkeolojik sit alanıdır. 29'u merkezlerde geri kalanı ise köylerdedir.

- En fazla tescilin yapıldığı ikinci grup ise konutlardır. Bu dönemde köylerde yapılan toplu konut tescilleri önemlidir. Merkez-Tangaloğlu Köyü'nde aynı karar ile 14 konut; Erfelek- Kurcalı Köyü'nde aynı karar ile 15 konut; Boyabat-Daylı Köyü'nde farklı kararlar ile beş adet konut tescil edilmiştir (SKVKBK. 27.06.2019/6305; 23.01.2019/5895; 30.12.2022/9040/9043/9044/9045). İlk defa köylerde toplu konut tescilleri yapılmıştır.

- Samsun Kurul tescillerinin diğer bir önemli özelliği; mezar, mezarlık ve mezar taşlarının tek tek tescil edilmesine başlanması ve hazire tescillerin artmasıdır. Örneğin Merkez Aklıman Mesire Alanında bulunan 7 adet mezara ait 11 adet mezar taşı Samsun Kurulun 23.02.2017 tarihli ve 4137 sayılı kararı ile tescil edilmiştir. Keza Merkez Taşmanlı Köyü mezarlık alanı hem mezarlık hem de içerisinde bulunan mezarlık alanında bulunan 7 adet kitabeli mezar taşı olarak tescil edilmiştir (SKVKBK. 24.04.2013/928).

- Tüm Sinop ilinde bulunan 65 caminin 45'i Samsun Kurul döneminde tescil edilmiştir. Bunların 38'i köylerdedir. Bu dönemde ahşap köy camilerinin tescili yaygınlaşmıştır.

- İlk defa bir köy, Kızılcağa Köyü kentsel sit alanı ilan edilmiştir (SKVKBK. 29.09.2021/7958). Köy bazında toplu tescil ilk defa yapılmış ve konut, cami, samanlık, serender, fırın yapıları tek tek tescil edilmiştir.

- Tescilli yapı bulunan bazı parsellerde Samsun Kurul döneminde mezar taşı, kalıntı gibi ikinci tesciller yapılmıştır. Örneğin Boyabat Kumluk Mahallesi 144 ada 12 parselde bulunan türbe GEEAYK döneminde (GEEAYK. 12.05.1979/A.1663) ; aynı parseldeki mezarlık ise Samsun Kurul döneminde koruma altına alınmıştır (SKVKBK. 27.06.2019/6319). Yine aynı şekilde Sinop Merkez Cezayirli Ali Paşa Camisi GEEAYK döneminde (GEEAYK. 10.09.1977/A.753) aynı ada parseldeki 4 adet mezar taşı ise Samsun Kurul döneminde koruma altına alınmıştır (SKVTVKBK. 26.04.2008/1672).

- Ambar, serender, samanlık, fırın, seten taşı, seten çanağı, bezirhane, değirmen, mezar, mezar taşı, su kemeri, fabrika yapıları gibi daha önce tescili olmayan taşınmazlar koruma altına alınmıştır. (Tablo: 3) Hem daha önce tescil edilmemiş yapı türlerinin tescili hem de tescile yönelik yeni yaklaşımlar görülmüştür.

- Sayıca ve tür olarak en fazla tescil Samsun Kurul döneminde yapılmıştır.

Karşılaştırma

Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü taşınmaz kültür varlığı envanteri ve arşiv kayıtlarına göre;

Merkezi Dönem / Yüksek Kurul Dönemi (1961-1987)

Sinop ilindeki 1229 tescilli taşınmazın 287'si merkezi dönemde tescil edilmiştir. En fazla tescil yapılan tür konutlardır. 287 tescilin 199'u konut tescilidir. En az tescil yapılan grup ise sit alanıdır. Bu dönemde 1 adet arkeolojik, 1 adet

kentsel sit alanı olmak üzere yalnızca 2 adet sit alanı ilan edilmiştir. Arkeolojik eserlerin tescilleri yapılmış ancak arkeolojik sit kavramı GEEAYK döneminde zikredilmemiştir. Sinop ilindeki 1229 olan tescilli taşınmazın 305'i sit alanıdır. (kentsel ve arkeolojik) Tescilli taşınmazlardan sit alanları hariç tutulduğunda 924 taşınmazın tek tescil olduğu görülmektedir. Bu durumda sit alanları haricindeki Sinop ilindeki tescilli taşınmazların yaklaşık 1/3'ünün merkezi dönemde hatta GEEAYK döneminde tescil edildiği sonucuna varılmaktadır.

Merkezi dönemde Merkez, Boyabat, Gerze ilçelerinde toplu ve tek tesciller yapılmıştır. Ayancık ve Durağan ilçelerinde azda olsa (4) tesciller vardır. Diğer ilçelerde tescil yoktur. Tescillerin dar bir coğrafi alanda gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Köylere girilmiştir ancak oldukça kısıtlı ve yakın yerlerdedir. Köy bazında tespit yapılmadığını alınan kararların münferit olduğunu söylemek mümkündür. Tüm Sinop tescillerinin 637'si köy yerleşik alanındadır. Bunlardan yalnızca 4 adedi merkezi dönemde tescil edilmiştir.

Sinop ili sur, burç, kale ve medrese yapı türlerinin tescilleri GEEAYK dönemine aittir. Bu dönemden sonra bu yapı türlerinde tescil görülmemektedir. İki adet olan tabya yapısının ilki GEEAYK, ikincisi ise Taşınmaz KVTVKYK döneminde tescil edilmiş yani merkezi dönemde bu yapıların tescilleri tamamlanmıştır.

İncelenen GEEAYK dönemi tescil kararlarında toplantı yeri çoğunlukla İstanbul'dur. Ancak 24.10.1961 tarihli ve 1645 sayılı karar ve 09.04.1982 tarihli ve A-3346 kararda toplantı yeri Ankara; 10.03.1979 tarihli ve A-1544 sayılı kararda toplantı yeri Bursa'dır. Taşınmaz KVTVKYK döneminde toplantı yeri Ankara'dır. Merkezi döneme ait tescile esas kurul kararlarında Sinop'ta yani yerinde yapılan toplantıya rastlanılmamıştır.

Karar metinlerinden GEEAYK dönemi tescillerinin 5805 sayılı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Teşkiline ve Vazifelerine Dair Kanun; 1710 sayılı Eski Eserler Kanunu ve 7044 sayılı Aslında Vakıf Olan Tarihi ve Mimari Kıymeti Haiz Eski Eserlerin Vakıflar Genel Müdürlüğüne Devrine Dair Kanun gereğince yapıldığı anlaşılmaktadır. GEEAYK döneminde tescili belirten tanımlar: “muhafazası gerekli eski eser”, “aynen korunması gerekli eski eser”, “korunması gerekli eski anıt”, “eski eser” şeklindedir. (Tablo: 4) GEEAYK döneminde 1710 sayılı Eski Eserler Kanununun yürürlüğe girmesinden önce yapılan tescillerde “muhafazası gerekli eski eser”, “muhafazası lazım eski eser” tanımı kullanılmıştır. Tescil edilme kavramı ise 1710 sayılı yasanın yürürlüğe girdiği 1973 tarihi sonrasına aittir.

Taşınmaz KVTVKYK dönemine ait karar metinlerinden tescillerin 2863 sayılı Kanun ve 2981 sayılı Kanunun 6. maddesi uyarınca yapıldığı anlaşılmaktadır. Tescile esas kararlarda “korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı” ve “taşınmaz kültür varlığı” ifadelerine yer verilmiştir. (Tablo: 5)

GEEAYK tarafından 1979 yılında yapılan konut tescilleri son derece önemlidir. Bu dönemde yapılan konut tescilleri tüm Sinop ilinin yarısı kadardır. 397 olan tescilli Sinop konutlarının 199'u merkezi dönemde tescil edilmiştir. Bunlardan yalnızca 3'ü Taşınmaz KVTVKYK döneminde diğerleri GEEAYK döneminde koruma altına alınmıştır.

Taşınmaz KVTVKYK dönemine ait incelenen 5 kararın 4'ü 1981 sayılı kanunun 6. maddesi kapsamında daha önce (GEEAYK) yapılan tescillerin yeniden tescil edilmesi şeklindedir. (Tablo: 5) Birkaç yılı kapsayan bu dönemde yeni tescil sayısı ise 12'dir.

Bölgesel Dönem /Bölge Kurulları Dönemi: (1988-01.09.2023)

Sinop ilindeki 1229 tescilli taşınmazın 942'si bölgesel dönemde tescil edilmiştir. Bölgesel dönemde en fazla tescilin yapıldığı tür arkeolojik sit alanıdır. Arkeolojik sit alanı tescilleri bu dönemde yaygınlaşmış ve en fazla tescil yapılan taşınmaz türü olmuştur. Sinop iline ait 302 arkeolojik sit alanının 301'i bölgesel dönemde tescil edilmiştir. 3 adet olan kentsel sit alanının 2 adedi bölgesel dönemde tescil edilmiştir. Samsun Kurul döneminde tescil edilen Kızılca kaya Köyü Kentsel Sit Alanı köy yerleşiminde olması bakımından ayrıca önemlidir.

Bölgesel dönemde en yoğun tescilin yapıldığı ikinci grup konutlardır. Tüm Sinop ilindeki 397 adet olan konut tescillerinin 198'i bölgesel dönemde tescil edilmiştir.

Bu dönemde tüm ilçelerde tesciller yapılmıştır. Kale, sur, burç, medrese, tabya yapı grubunun dışındaki tüm taşınmaz gruplarında tesciller yapılmıştır. Merkezi dönemde görülmeyen, mezar, mezar taşı, mezarlık, ticarethane/dükkân, ambar, serender, fırın, fabrika yapıları, seten çanağı, seten taşı, dink, değirmen, samanlık, su kemeri, şapel, sarnıç, tünel, bezirhane, tabakhane, yapı türlerinde tesciller ilk defa yapılmaya başlanmıştır.

Tescillerin büyük çoğunluğu köylerde, Bölgesel dönemde tescil edilen 942 taşınmazın 633'ü köylerde, 309'u merkezlerdedir.

Bölgesel dönemde coğrafi olarak daha geniş alanda arazi yapılarına göre de daha zorlu arazilerde tescillerin yapıldığı görülmektedir.

Türk-İslam mezar tescilleri bölgesel dönemde başlamış mezar, mezarlık ve hazire tescilleri günümüze yaklaştıkça artmıştır. 1229 tescilin 104'ü mezar/mezarlık/hazire tescilidir. Bunların yalnızca 1 adedi Trabzon Kurul döneminde diğerleri Samsun Kurul döneminde koruma altına alınmıştır⁴.

Önceleri parsel tescili yeterli görülürken bölgesel dönemde parseldeki yapıların/elemanların olabildiğince tek tek tescili gerçekleştirilmiştir. Daha önce

⁴ Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü 2013 yılında kurumlara geniş kapsamlı bir yazı göndermiş; özellikle Osmanlı döneminin sonuna kadar olan mezar ve mezarlıkların tesciline yönelik işlemlerin başlatılmasını istemiştir. Son yıllarda mezar/mezar taşı tescillerinin artmasının ve mezar taşlarının tek tek tescil edilmesinin başlıca sebebi bu yazıdır (03.09.2013-171208).

tescilli türbe, cami gibi yapıların bulunduğu parsellerde ayrıca mezar taşları tescilleri yapılmıştır.

Bölgesel dönem tescillerinde yapı elemanları açısından daha ayrıntıya inilmiştir. Merkezi dönemde görülmeyen seten taşı, bezirhane taşı gibi mimari yapıya ait yapı elemanları bölgesel dönemde tescil edilmeye başlamıştır. Tümülüs, nekropol, antik dönem yerleşim alanı, taş ocağı, vb arkeolojik alanlar yerleşimin çok uzak noktalarında olsa bile tespit edilebilmiştir.

Bölgesel dönemde merkezi dönemden farklı olarak; Sinop'ta yani yerinde toplantıların yapıldığı görülmektedir.

Anıtsal ve büyük ölçekli yapıların çoğunluğu merkezi dönemde tescil edilse de bölgesel dönemde anıtsal yapıların tescili devam etmiştir.

İmalat tarzının hızla ahşaptan betona değişmesi, bölge kültürünü yansıtan ancak sanayi ve teknoloji ile atıl hale gelen artık kullanılmayan yapıların ya da bunlara ait unsurların tescil edilmesini, tescil envanterine yeni taşınmaz türlerinin eklenmesini sağlamıştır. (fırın, serender, fabrika yapıları vb)

Değerlendirme

Merkezi dönemde kararların altılığını 5805, 7044 ve nihayetinde 1710 sayılı Eski Eserler Kanunu oluşturmaktaydı. Dönemin sonuna doğru adı “kültür ve tabiat varlıklarını koruma kanunu” olan 2863 sayılı Kanun yürürlüğe girmiş ancak tescillerde vakıf ve abidevi eski eser algısı tam olarak kırılmamıştır.

Bölge kurulları dönemine gelindiğinde vakıf kökenli ve/veya eski eser niteliğinin yanı sıra gündelik yaşamın unsurlarını da tescil kavramına dâhil olmuştur. Karar metinlerinden “bölge kültürünü yansıtan” taşınmazların da koruma altına alındığı görülmektedir. Bölge kurulları yalnızca eski olanı değil gerekli görüyorsa görece yeni olanı da tescil etmiştir.

Örneğin günümüzde tescil edilen değirmen serender, ambar, fırın gibi yapıların merkezi dönemde tescile tabi tutulması pek de beklenen bir durum değildir. Başka bir ifadeyle bölgesel dönemde yapılan her tescilin istisnasız bugün de tescili mümkün ve beklenen bir durumdur. Ancak bölgesel dönemin tescillerinin merkezi dönemde tamamıyla tescile esas olması şüpheli bir durumdur. GEEAYK tescil yapıldığı bir merkezde ikisi de konut olan ve bitişik parsellerde olan yapıların aynı anda ya da dönemde değil de aradan yıllar geçtikten sonra bölgesel dönemde tescil edilmesi bu duruma örnek verilebilir. Bitişik parsel ve aynı yapı grubundan olması yapının gözden kaçırılma ya da o türde tescil yapılmamış olma ihtimalinden çok o tarihlerde korunmasına gerek görülmediği ihtimalini akla getirmektedir.

Öte yandan su kemeri gibi büyük boyutta ve tespit edildiği zaman tescil edilmeme ihtimali olmayan taşınmazın tescilinin 2013 yılında yapılmış olması

henüz kendisiyle tespit ekibinin karşılaşmamış olmasıyla açıklanabilir.

Bölgesel dönemde tescilli yapı parsellerinde ikinci tesciller yapılması burada yeni çıkan kalıntı ve buluntularla açıklanabilir. Ayrıca mezar taşı örneğinde olduğu gibi Genel Müdürlük kanalıyla doğrudan istenmesiyle de açıklanabilir.

Sonuç

Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulundan günümüze Sinop tescillerinin incelenmesi sonucunda; Sinop tescillerinin erken tarihten itibaren başladığı görülmektedir. İlk tescilin yapıldığı 1961 tarihi Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun görev alanındaki Samsun, Ordu ve Amasya içinde en erken tarihtir. Ayrıca tüm ülke geneli içinde erken tarihtir.

Toplu tescillerin yapıldığı 1976 tarihi Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun yetki alanındaki diğer iller içinde toplu tescillere ilişkin en erken tarihtir.

Sinop tescilleri hem taşınmaz sayısı hem de taşınmazların türü açısından zengindir. Bağlı bulunduğu Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun görev alanındaki diğer iller arasında tescil sayısı en fazla olan il Sinop'tur.

Yine Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun görev alanındaki iller içinde köy yerleşik alanda kentsel sit alanı olan tek şehir Sinop'tur.

Su kemeri, seten taşı, bezirhane gibi taşınmazlar Samsun Kurulunun görev sahasındaki yalnız Sinop iline özgü tescillerdendir.

Değirmen, değirmen taşı, ambar, serender gibi yapıların tescili görev sahasındaki diğer iller için de Samsun Kurul döneminde dir.

Türkiye için olduğu gibi Sinop tescillerinde de Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu tescilleri önemli bir yere sahiptir. Samsun Kurulun yaptığı tesciller tüm tescillerdeki oranları değiştirse de Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun girdiği yerlerde yaptığı tesciller hem yapıların niteliği hem de sayısal olarak fazlalığı ve o bölgedeki tescillerdeki payı ile önemlidir. Kentin sembol yapıları büyük ölçüde GEEAYK döneminden beri koruma altındadır. Bu süreci dönemin imkânları daha doğru bir ifadeyle günümüze kıyasla imkânsızlıkları birlikte düşünüldüğünde GEEAYK döneminin ağırlığı ve önemi çok daha iyi anlaşılmaktadır.

En fazla tescilin yapıldığı ve bu sürecin son basamağı olan Samsun Kurul tarafından yapılan tesciller tescili coğrafi olarak çok daha geniş alana taşımıştır. Tescil türleri artmış yeni tescil yaklaşımları olmuştur. Sadece köylerde yeni tesciller değil merkezlerde de önemli tesciller yapılmıştır.

Genel hatlarıyla merkezi döneme bakıldığında bu dönem yapılan (konut harici) yapı tescillerinin zaten mevcudiyeti bilinen yapıların tescil ile kayıt altına alınması şeklinde olduğunu söylemek mümkündür. Bölgesel dönemde ise daha

çok çeşitli nedenlerle “karşılaşılma” söz konusudur. Temel kazısı, yeni yapılanma gibi inşai faaliyetlerde, mezarlıkta ağaç kesimi, cami yıkım talebi, hazineye ait taşınmazların satış/kiralama talepleri ya da kamu yatırımları esnasında daha önce varlığı bilinmeyen çeşitli taşınmazlarla daha çok karşılaşılmış ortaya çıkan buluntular, daha önce tescil ile kayıt altına alınmamış yapılar tescil edilmiştir. Özellikle kent merkezlerindeki arkeolojik sit alanı/ kalıntı tescilleri bu şekilde olmuştur. Bu durum bölgesel dönem tescillerinin sayısını da arttırmıştır.

Coğrafi yakınlık ve daha dar alana sorumlu olma da bölgesel dönemi özellikle de Samsun Kurul dönemini esere ulaşma ve tescil sayısı açısından avantajlı kılmıştır. Ayrıca Kurulun sekretarya işlemlerini yürüten Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğünde görevli uzman sayısının artması, Sinop Müzesi uzmanlarının bir dönem kurula tespit dosyalarını göndermesi, yüzey araştırmaları ile yapılan tespitlerin kurula yansması, kaymakamlık ve belediyelerden gelen tescil istemleri gibi sebepler de bölgesel dönemde tespitlerin daha seri, tescillerin daha fazla olmasını sağlamıştır.

Sonuç olarak; dönemin getirdiklerine, kaybettirdiklerine, göz önünde tutmak ya da gözden çıkarma (ma)k istediklerine göre vücut bulan tescil kavramını bir bütün olarak düşünmek gereklidir. Tescil tabiri yerindeyse yaşayan bir olgudur. Dönemin bakış açısına göre şekillenmiş imkânlar sayesinde de artmıştır. Her ne kadar sayısal olarak bölgesel dönem tescilleri fazla olsa da gözle görülen tescillerin merkezi dönem, yerin altında, dağın başında, köyün ücra yerinde gözden irak tescillerin ise bölgesel dönemde gerçekleştiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Kaynakça

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname, *Resmî Gazete* 28028 (17 Ağustos 2011), KHK No: 648, md. 41, Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/08/20110817-1-1.htm> (Erişim Tarihi: 19 Şubat 2024)

Eski Eserler Kanunu, *Resmî Gazete* 14527 (6 Mayıs 1973), Kanun No. 1710, Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/14527.pdf> (Erişim Tarihi: 19 Şubat 2024).

Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Teşkiline ve Vazifelerine Dair Kanun, *Resmî Gazete* 7853 (9 Temmuz 1951), Kanun No. 5805, Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/7853.pdf>. (Erişim Tarihi: 19 Şubat 2024).

İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanunu'nun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun, *Resmî Gazete* 18335 (8 Mart 1984), Kanun No 2981, md. 6, Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2981&MevzuatTur=5&MevzuatTertip=5>. (Erişim Tarihi: 19 Şubat 2024)

Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıkları ve Sitlerin Tespit ve Tescili Hakkındaki Yönetmelik, *Resmî Gazete* 28232 (13 Mart 2012), Erişim adresi: <https://www.>

resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120313-6.htm (Erişim Tarihi: 19 Şubat 2024)

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, *Resmî Gazete* 18113 (23.07.1983), Kanun No. 2863, Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2863.pdf>. (Erişim Tarihi: 19 Şubat 2024)

Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü Arşivi.

Sinop Taşınmaz Kültür Varlığı Envanteri.

Çal, H. (1990). *Türkiye'nin Cumhuriyet Dönemi Eski Eser Politikası*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara.

Erişim adresi: <https://korumakurullari.ktb.gov.tr/TR-365853/koruma-bolge-kurulu-hakkinda.html>, Erişim Tarihi: 19 Şubat 2024.

Erişim adresi: <https://korumakurullari.ktb.gov.tr/TR-282040/tabzon-koruma-bolge-kurulu-hakkinda.html>, Erişim Tarihi: 19 Şubat 2024.

Ekler

			GEEAYK	TAŞINMAZ	TRABZON	SAMSUN		1229
TESCİLLİ TAŞINMAZLARIN İLÇE MERKEZİ (MAHALLE)- KÖY KURULLARA GÖRE DAĞILIMI	AYANCIK	Mahalle	1		1	38	200	
		Köy			1	159		
	BOYABAT	Mahale	120	1	1	93	321	
		Köy			6	100		
	DİKMEN	Mahale					40	
		Köy			3	37		
	DURAĞAN	Mahale	1			1	38	
		Köy		2		34		
	ERFELEK	Mahale			1		59	
		Köy			13	45		
	GERZE	Mahale	24	3	1	12	110	
		Köy			19	51		
	SARAYDÜZÜ	Mahale			1	9	48	
		Köy			2	36		
	TÜRKELİ	Mahale			1	1	20	
		Köy				18		
	MERKEZ	Mahale	128	5	10	139	393	
		Köy	1	1	15	94		
		Mahalle	274	9	16	293	592	1229
		Köy	1	3	59	574	637	

Tablo 1: Sinop ili Tescilli Taşınmazların İlçe Merkezi (Mahalle- Köy) ve Kurullara Göre Dağılımı

SİNOP İLİ TESCİLİ TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIKLARI VE SİTİRLERİ İLÇELERE GÖRE DAĞILIMI																																							
		Konut	Akt. Sıt	Mezar- Mezar Taşı - Hazine/Mezarlık	Kalıntı	Cami/ Mesit	Ticarethane -Dükkan	Çeyme	Ambar /Serender	Kısmi Bina// İdari Yapı	Fırın	Kaya Mezan	Tübe	Okul	Kilise	Haram	Fabrika Yapısı	SeyirTay/ Sıra Çanık// Dink	Dağırmen	Samanlık	Sıra-Burç	Öldü Mezar// Roma Mezar	Han	Köprü	Anıt	Kentel Sıt	Su Kemeri	Medrese	Tabya	Sepel	Sarıç	Kale	Tünel	Beirihane	Taşakhan (Dobbaghane)	Diğer	Toplam		
AYANCIK	Mahalle	30		1		1		1		1				1	1		4																	1	2	200			
	Köy	43	20	32	1	5	1	2	20	3	14				2	1			3	1	8					1													
BOYABAT	Mahalle	150	4	1	1	7	39			1			1	3												1	1	1					1				1	321	
	Köy	11	51	6		14	3					3	2	1	4	1			1	2				2				2			1	1		1					
DİKMEN	Mahalle																																					40	
	Köy	2	21	3		7	2				1					1				2		1																	
DURAĞAN	Mahalle	1		1		1																																38	
	Köy	26				2							4	1		1								1															
ERFELEK	Mahalle	1		17														4																				59	
	Köy	16	17			4																																	
GERZE	Mahalle	32	1	1		2									1	1							1													1		110	
	Köy	2	49	9	2	3						1								2																			
SARAYDÜZÜ	Mahalle	3	6			1																	1															48	
	Köy	2	19	1	2	2	1					8		1	1																			1					
TÜRKELİ	Mahalle		2																																			20	
	Köy	4	4	6		2										1	1																						
MERKEZ	Mahalle	85	54	9	5	11	3	18	1	13			7	1	5	3						7	2			2	1		1	1							3	393	
	Köy	17	26	17	86	3	2	1									1		1	1				3	2	1			1										
TOPLAM		397	302	104	97	65	43	29	21	18	15	15	12	10	13	10	7		9	8	8	7	5	4	4	3	3	3	2	2	2	2	1	1	1	1	1	6	1229
DİĞER																																							
Merkez- 1-Potem, 2-Su Kanalı,3- Tapınak																																							
Ayancık : 1- Bina, 2- Demirhane																																							
Boyabat : Basamak Kanal																																							

Tablo 2: Sinop Tescilli Taşınmaz Kültür Varlıkları ve Sitlerin İlçelere Göre Dağılımı

[illegible]

Tablo 3: Sinop İli Tescilli Taşınmaz Kültür Varlıkları ve Sitlerin Tescil Yıllarına Göre Dağılımı⁵

5 1978 Kalıntı- Kervansaray ve tümülüs kalıntısı. 1979 Diğer tapınak. 1985 Kilise kilise kalıntısı. 1988 Kilise sonradan camiye çevrilmiştir. 1988 Mescit mescit müstemilatı. 1993 Diğer potern ve su kanalı. 1999 Hamam hamam kalıntısı. 2000 Konut köy odası. 2016 Köprü köprü kalıntısı. 2016 2 adet köy odası Konut kategorisine yazılmıştır. 2017 Diğer basamak kanal. 2017 Diğer Bina.. 2017 Han han kalıntısı. 2017 Kilise kilise kalıntısı. 2018 bakkal han-konuk evi Konut. 2018- Kilise kilise kalıntısı. 2021 Kilise kilise kalıntısı. 2021 Diğer demirhane.

No	Karar Tarihi	Karar Sayısı	İçerik	İlçe
1	24.10.1961	1645	XIV. yüzyıl eserlerinden olan Saray Mescidi'nin muhafazası gerekli eski eser olduğuna;	Merkez
2	04.08.1963	2172	Köşk Hamamı'nın yıkımının uygun olmadığı muhafazasının lazım geldiğine;	Gerze
3	26.06.1965	7044	Yeşil Türbe'nin koruma altına alınması (Taşınmaz Kültür Varlığı Envanterine Göre)	Merkez
4	06.02.1966	3042	Terazi Çeşmesi'nin koruma altına alınması (Tescil Fişine Göre)	Merkez
5	23.05.1969	4662	Yalı- Varoş Hamamı'nın koruma altına alınması (Taşınmaz Kültür Varlığı Envanterine Göre)	Merkez
6	10.10.1971	5975	Hükümet Konağı'nın devrinin resmi karakterini belirtmesi sebebiyle yıkılmasına izin verilmeyerek muhafazası gerekli eski eser olduğuna;	Merkez
7	14.07.1973	7286	Mehmet Ağa Camisi'nin yıkılmasına izin verilmeyerek aynen korunması gerekli eski eser olarak tescil edilmesine	Merkez
8	11.10.1974	8076	Eski PTT Binası'nın yıkımına izin verilmeyerek koruma altına alınması	Merkez
9	17.01.1975	GENEL-GE	Kemaldede Camisi'nin Sinop ili eski eserlerinden olduğu	Boyabat
10	08.10.1976	A- 178	(Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün yazısı doğrultusunda) Zengin bir kültüre sahip Sinop ilinin Roma-Bizans-Osmanlı çağlarına ait olan ekli listede belirtilen eski eserlerin 1710 sayılı Yasa gereğince korunması gerekli eski eser olarak tescil edilmesi ve başka eser var ise tescil edilmesi için Kurula iletilmesine;	Merkez
11	14.01.1977	A-283	(Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün yazısı doğrultusunda) Sinop Merkez İlçesinde bulunan Rıza Nur Kütüphanesi binasının Geç Osmanlı Çağı mimari özelliklerinden olduğu ve yâdı tarihisi bulunduğu için 1710 sayılı yasa gereğince korunması gerekli eski eser olarak tesciline;	Merkez
12	14.01.1977	A-293	(Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün yazısı doğrultusunda) İzzettin Keykavus tarafından yaptırılan Selçuklu Çağına ait Aleaddin Cami, Selçuklu Çağına ait Muinüddün Süleyman Pervane tarafından yaptırılan Medrese, Bizans Çağına ait Balatlar Kilisesi korunması gerekli eski eser olduğu ve 1710 sayılı Yasa gereğince tescillerine;	Merkez

13	13.05.1977	A-510	(Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün yazısı doğrultusunda) Sinop il Merkezindeki Eski Eserlerden Tersane Camii, Aşağı Hamam, Şehitler Çeşmesi, Acenta Binası gibi yapıların 1710 sayılı kanun gereğince korunması gerekli eski eser olarak tescilinin uygun bulunduğu, PTT binasının daha önce 8076 sayılı karar ile tescil kararı mevcut olduğundan tekrar tescilinin gerekli bulunmadığına;	Merkez
14	08.07.1977	A-632	(Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün yazısı doğrultusunda) Sinop il Merkezinde bulunan Eski Eserlerin... ekli listede bulunan eski eserlerin korunması gerekli eski eser olarak 1710 ve 7044 sayılı yasalar gereğince tek tek tescil edilmesine;	Merkez
15	10.09.1977	A-753	(Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün yazısı doğrultusunda) Sinop il merkezindeki adı ve yeri belirtilen eserlerin bir kısmı Osmanlı Beylikler devri, bir kısmı Selçuklu devri mimarisini günümüze kadar getirmiş olduklarından 1710 ve 7044 sayılı yasalar gereğince korunması gerekli eski eser olarak tescillerine;	Merkez
16	10.02.1978	A-964	(Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün yazısı doğrultusunda) Sinop il merkezinde bulunan Kervansaray Kalıntısı, Hasan Bey Çeşmesi, Bekir Paşa Çeşmesi, Kethüda Mehmet Ağa (Balat) Çeşmelerinin Osmanlı devri Sivil Mimarlık örneklerinden olmaları nedeniyle 1710 ve 5805 sayılı yasalar uyarınca korunması gerekli eski eser olarak tescillerine	Merkez
17	10.03.1978	A-1005	(Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün yazısı doğrultusunda) Sinop il Merkezindeki ekli listede adları yazılı eski eserlerin korunması gerekli eski anıt olarak 1710-5805 sayılı yasalar uyarınca tescil edilmelerine ve bundan sonra tespitlerin parça parça değil bir bütünlük içinde yapılması gerektiği,	Merkez
18	14.04.1978	A-1060	(Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün yazısı doğrultusunda) Askerlik Şube Binası 1900 yılında yapıldığından Osmanlı devri mimari üslubunu göstermesi yönünden 1710 ve 5805 sayılı yasalar gereğince korunması gerekli eski eser olarak tesciline	Ayancık

19	14.07.1978	A-1219	(Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün yazısı doğrultusunda) Gerze ilçe merkezi no: 7 de bulunan 4 katlı ev ve Durağan ilçe merkezi çarşı içi No: 3 Durak Han'ın 1710 ve 5805 sayılı yasa uyarınca korunması gerekli eski eser olarak tescillerine	Gerze Durağan
20	12.01.1979	A-1499	(Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün yazısı doğrultusunda) Sinop il merkezinde ekli listede adları ve yeri belirtilen sivil mimarlık örneklerinin 1710 -5805 sayılı yasalar uyarınca korunması gerekli eski eser olarak tescil edilmelerine;	Merkez
21	10.03.1979	A- 1544	(Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün yazısı doğrultusunda) Sinop ili, Boyabat ilçe merkezinde... Osmanlı Çağı kale mimarisi özelliklerini yansıtan Boyabat Kalesi'nin korunması gerekli eski eser olarak 1710-5805 sayılı yasalar uyarınca tescil edilmesine... bu çok önemli tarihi kalenin yerel idarelerce korunmasının gerekli olduğuna;	Boyabat
22	12.05.1979	A-1663	(Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün yazısı doğrultusunda) Sinop ili Boyabat ilçe merkezinde bulunan ekli listedeki eski eserlerin ve haritada sınırları belirtilen sitle- rin 1710 ve 5805 sayılı yasalara göre eski eser olarak tescil edilmesi (bu kararda daha sonra 10.05.1980 -2203 sayılı karar ile düzeltme yapılmıştır.)	Boyabat
23	22.09.1979-	A-1934	(Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün yazısı doğrultusunda) Sinop ili Gerze ilçe merkezindeki ekli listede adresleri belirtilen yapıların 1710 ve 5805 sayılı yasalar uyarınca korunması gerekli eski eser olarak tescil edilmelerine	Gerze
24	09.04.1982	A-3346	(Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün yazısı doğrultusunda) Sinop il Merkezindeki Roma mezarının 1710-5805 sayılı yasa uyarınca korunması gerekli eski eser olarak tescil edilmesine	Merkez

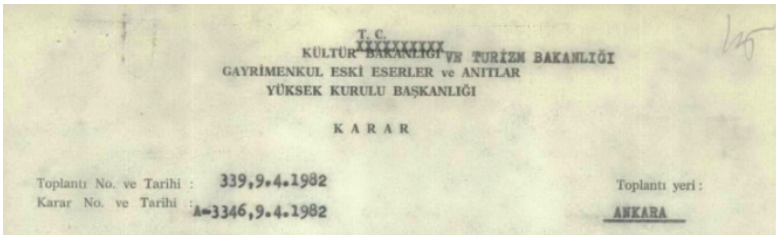
Tablo 4: GEEAYK Dönemi Sinop ili Tescil Kararları ve İçerikleri

No	Karar Tarihi	Karar Sayısı	İçerik	İlçe
1	15.11.1985	1570	2981 sayılı kanunun 6. maddesi uyarınca Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü uzmanlarının mahallinde yaptığı incelemeler sonucu; 1- GEEAYK 12.01.1979 A-1499 sayılı kararı ile belirlenen kentsel sit alanı sınırlarının kaldırılması,⁶ 2- 2- Ekli liste II kadastral durumları ve adresleri belirtilen yapıların 2863 sayılı yasa uyarınca tescil edilmesi, 3- 3-Ekli Listede belirtilen yapıların tescil kayıtlarını kaldırılması, ...	Merkez
2	07.03.1986	2023	Durağan ilçesinde bulunan Ambarkaya ve Terelek kaya mezarlarının taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmesine;	Durağan
3	10.07.1986	2503	2981 sayılı kanunun 6. maddesi uyarınca Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü uzmanlarının mahallinde yaptığı incelemeler sonucu 22.09.1979 gün ve A-1934 sayılı kararı ile belirlenen korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının Ekli listede kadastral durumları ve adresleri belirtilen 1/1000 ölçekli haritalarda işaretli yapıların 2863 sayılı Yasa uyarınca korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmelerine ...	Gerze
4	23.10.1987	3771	Sinop il Merkezinde Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulunun 15.11.1987 gün ve 1570 sayılı kararının 2981 sayılı yasanın 6. maddesi ve 2863 sayılı yasa doğrultusunda Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü uzmanlarınca yeniden incelenmesi sonucu; - Ekli Liste I de adresleri ve kadastral durumları belirtilen 56 adet anıtsal yapının korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil kaydının devamına, - Ekli Liste III de adresleri ve kadastral durumları belirtilen tabyalar ve keramik fırınlarının Sinop kalesi surlarının korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmelerine, - Ekli Liste IV de adresleri ve kadastral durumları belirtilen 93 adet sivil mimarlık örneğinin korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil kaydının devamına, - Ekli Liste V de adresleri ve kadastral durumları belirtilen bir adet sivil mimarlık örneğinin tescil kaydının kaldırılmasına, ...	Merkez
4	23.10.1987	3771	- Ekli Liste III de adresleri ve kadastral durumları belirtilen tabyalar ve keramik fırınlarının Sinop kalesi surlarının korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmelerine, - Ekli Liste IV de adresleri ve kadastral durumları belirtilen 93 adet sivil mimarlık örneğinin korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil kaydının devamına, - Ekli Liste V de adresleri ve kadastral durumları belirtilen bir adet sivil mimarlık örneğinin tescil kaydının kaldırılmasına, ...	Merkez

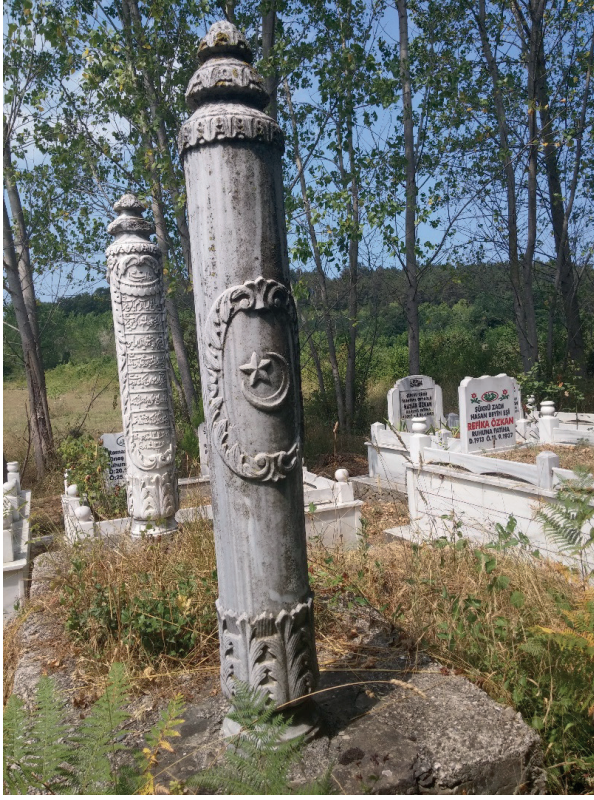
6 * her ne kadar 1570 sayılı kararda 1499 sayılı karar ile belirlenen kentsel sit alanı sınırlarının kaldırılması denmişse de söz konusu kararda kentsel sit alanı tescili ya da sınırlarına dair bir hüküm bulunmamaktadır.

5	23.10.1987	3772	Sinop ili Boyabat ilçe Merkezinde bulunan sit alanları ile korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının 2981 sayılı yasanın 6. maddesi uyarınca ve 2863 sayılı yasa doğrultusunda Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü uzmanlarınca yeniden incelenmesi sonucu; - Ekli 1/1000 ölçekli haritalarda sınırları belirlenen arkeolojik sit alanının ve doğal sit alanının aynı sınırlar içinde tescil kaydının devamına, - Ekli 1/1000 ölçekli haritalarda sınırları belirlenen kentsel sit alanı ile Tarihi-Ticari merkezin aynı sınırları içinde tescil kayıtlarının devamına, - Ekli liste I de yer alan 13 adet anıtsal yapıların korunması gerekli taşınmaz kültür varlıkları olarak tescil kayıtlarının devamına, - Ekli Liste II de yer alan 103 adet sivil mimarlık örneğinin korunması gerekli taşınmaz kültür varlıkları olarak tescil kayıtlarının devamına, - Ekli Liste III de yer alan 3 adet sivil mimarlık örneği yapıların tescil kayıtlarının kaldırılmasına, - Ekli Liste IV de yer alan 4 adet tescilli sivil mimarlık örneğinin Kurul kararı olmaksızın yıktırılmış olması ve bazılarının yerlerine çok katlı inşaatlar yapılmış olması sebebiyle soruşturma açılmasına...	Boyabat
---	------------	------	--	---------

Tablo 5: TAŞINMAZ KVTVKYK Dönemi Sinop ili Tescil Kararları ve İçerikleri

Fotoğraf 1: GEEAYK Sinop ilk ve son tescil kararı

Fotoğraf 2: Samsun Kurulun 22.01.2015 tarihli ve 2315 sayılı kararı ile tescilli Ayancık Tarakçı Köyü Eski Camisi Hazinesi'nde Bulunan Mezar Taşları (FÇT: 28.08.2017)

Fotoğraf 3: Samsun Kurulun 20.07.2016 tarihli ve 3613 sayılı kararı ile tescilli Boyabat Dereçatı Köyü Der pazari Cuma Camisi (FÇT: 13.01.2015)

Fotoğraf 4: Samsun Kurulun 24.04.2013 tarihli ve 938 sayılı kararı ile tescilli Dikmen Büyükdag Köyü Eski Camisi (FÇT: 11.03.2013)

Fotoğraf 5: Samsun Kurulun 21.01.2016 tarihli ve 3182 sayılı kararı ile tescilli Osmanlı mezar taşı Erfelek Kaldırayak Köyü (FÇT: 04.01.2016)

Fotoğraf 6: Samsun Kurulun 28.05.2019 tarihli ve 6223 sayılı kararı ile tescilli
Merkez Göllü Köyü Konut (FÇT: 09.05.2019)

Fotoğraf 7: Samsun Kurulun 09.11.2016 tarihli ve 3885 sayılı kararı ile tescilli
Gerze Tabakhane Binası (FÇT: 23.01.2020)

Fotoğraf 8: Samsun Kurulun 19.03.2015 tarihli ve 2480 sayılı kararı ile tescilli Boyabat Bektaş Köyü Hamam (FÇT: 13.01.2015)

Fotoğraf 9: Samsun Kurulun 29.09.2021 tarihli ve 7958 sayılı kararı ile tescilli Ayancık Kızılçakaya Köyü Kentsel Sit Alanı Tescilli Konutlar (FÇT: 13.08.2020)

Fotoğraf 10: Samsun Kurulun 29.09.2021 tarihli ve 7958 sayılı kararı ile tescilli Ayancık Kızılcakaya Köyü Kentsel Sit Alanı ve Tescilli Taşınmazlar (FÇT: 13.08.2020)

